

Valtiovarainministeriölle

Valtiovarainministeriö on 12.5.2014 pyytänyt minulta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi osuuskunnan ylijäämänjaon verotusta koskevien säännösten muuttamisesta. Lausuntonani esitän seuraavaa.

Luonnoksessa on eri säännökset julkisesti noteerattujen ja noteeraamattomien osuuskuntien osalta. Koska julkisesti noteerattuja osuuskuntia ei meillä vielä ole, en lähde niitä koskevia ehdotuksia nyt laajemmin arvioimaan. Ylijäämänpalautukset olisivat kai ehdotuksen mukaan julkisesti noteeratuissa osuuskunnissa aina vähennyskeltvottomia, mikä ehkä käytännössä merkitsisi sitä, ettei meille synnykään julkisesti noteerattuja osuuskuntia.

Luonnoksessa s. 7-8 on lyhyt selostus Ruotsin, Norjan, Saksan ja Hollannin osuuskuntien verotuksista. Mielestäni ulkomaista vertailua olisi tehtävä muihinkin maihin ja sen olisi oltava paljon yksityiskohtaisempaa.

Luonnoksen sivulla 27 todetaan: ”Ylijäämänpalautuksia vähentäneet osuuskunnat ovat lähes yksinomaan kuluttajaosuuskuntia, jotka eivät voisi enää ehdotettujen ylijäämänpalautuksen vähennyskelpoisuutta koskevien säännösten voimassa ollessa vähentää ylijäämänpalautusta verotuksessaan.” Sivulla 28 sanotaan: ”Jatkossa ylijäämänpalautus olisi osuuskunnalle vähennyskelpoista vain, jos palautus maksetaan jäsenelle, jonka elinkeinotoimintaan tai maatalouteen jäsenyys osuuskunnassa liittyy. Tämän vuoksi ylijäämänpalautuksia nykyisin jakavat osuuskunnat eivät enää jatkossa voisi vähentää ylijäämänpalautusta verotuksessaan.” Sivulla 23 sen sijaan todetaan julkisesti noteraamattomista osuuskunnista: ”Muulle kuin elinkeinon tai maatalouden harjoittajalle maksettu ylijäämän palautus olisi osuuskunnan vähennyskelpoista menoa.” Minusta tässä on ristiriitaa. Onko tässä virhe vai tarkoitetaanko sitä, että muille kuin elinkeinon tai maatalouden harjoittajille maksettu ylijäämän palautus olisi aina alennuksena tai muuna hinnanoikaisueränä osuuskunnan vähennyskelpoinen meno? Vai saako tuottajaosuuskunta todella vähentää kuluttajalle maksamansa ylijäämänpalautuksen jatkossakin? Tätä olisi syytä selventää.

EVL 18 §:n luonnoksen 4 kohdan mukaan muun kuin julkisesti noteeratun osuuskunnan elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavalle jäsenelleen jakama ylijäämänpalautus on vähennyskelpoinen, kun

”1) palautettava ylijäämä on syntynyt tilikauden aikana osuuskunnan luovuttaessa jäsenilleen hyödykkeitä tai osuuskunnan luovuttaessa ulkopuolisille jäseniltään hankkimiaan hyödykkeitä;

2) ylijäämää palautetaan kaikille jäsenille näiden ostojen tai myyntien suhteessa;

3) osuuskunnan jäsenyys on avoin ja sen toiminta muodostuu jäsenten taloudenpitoa tai elinkeinoa tukevasta taloudellisesta toiminnasta siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia

palveluja;

4) osuuskunnassa on tilikauden päättyessä vähintään 15 jäsentä, ja jäsenistä vähintään kaksi kolmasosaa on luonnollisia henkilöitä ja

5) määräysvalta osuuskunnassa on jäsenillä.”

Nämä rajoitukset herättävät kysymyksiä. Mitä ensinnäkin seuraa 1-kohdan vaatimuksesta ”tilikauden aikana” ja millaisia ongelmia se aiheuttaa? Tarvitaanko erityisiä siirtymäsäännöksiä?

Kohdan 3 avoimuusvaatimus ja 4 kohdan vaatimus siitä, että osuuskunnassa on oltava vähintään 15 jäsentä ja jäsenistä 2/3 luonnollisia henkilöitä, saattavat olla ongelmallisia ja tarpeettomia rajoituksia. Viittaan näiltä osin Tuko Logistics Osuuskunnan valtiovarainministeriölle 26.5.2014 antamaan lausuntoon ja myös Helsingin yliopistossa ohjauksessani OTM-tutkielmaa osuuskuntien verouudistuksesta tekevän Leevi Simolan kantaan (hänen luvallaan).

Esko Linnakangas

Helsingin yliopiston finanssioikeuden professori

